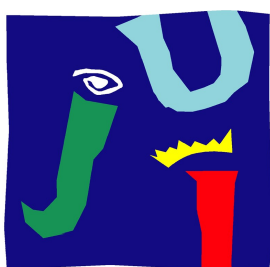

Treball de Final de Grau

**ELS NOUS FORMATS DE TERTÚLIES TELEVISIVES:
EL CAS DE «LA SEXTA NOCHE»**

CURS 2013/2014

**UNIVERSITAT
JAUME I**

GRAU EN PERIODISME

AUTOR: ENRIC SENDRA I DURO

DNI: 20900305-K

CORREU ELECTRÒNIC: enric.basset@gmail.com

TUTOR: ANDREU CASERO RIPOLLÉS

DATA D'ENTREGA: 23 DE MAIG DE 2014

Els nous formats de tertúlies televisives: el cas de «La Sexta Noche»

The new format of television talk shows: the case of «La Sexta Noche»

Enric Sendra i Duro

Universitat Jaume I

enric.basset@gmail.com

Resum

Les tertúlies han agafat especial rellevància com a espais de debat públic en les televisions generalistes. En aquest sentit, aquest article estudia el model que proposa «La Sexta Noche», un dels principals programes d'aquest àmbit que s'emet en l'actualitat. Per esclarir quin model proposa, aquest treball analitza el tractament de l'agenda temàtica que porta a terme aquest espai d'opinió i els discursos dels seus tertulians col·laboradors. Per aquesta raó, l'estudi d'aquest article combina un anàlisi de continguts quantitatiu amb un anàlisi del discurs qualitatiu; un anàlisi metodològic mixt que s'ajusta a les necessitats del treball. Per un costat s'analitzen quins són els temes amb major i menor pes dins del programa, prenent atenció als criteris de selecció informatius. Tanmateix, es desglossen les intervencions dels tertulians, cercant les estratègies del discurs més utilitzades i la posició defensada per cada col·laborador. Els resultats de la investigació mostren que la selecció temàtica del programa s'ajusta als criteris tradicionals de selecció periodística, per una banda, i que els tertulians participants d'aquests espais d'opinió utilitzen, principalment, les estratègies discursives de la citació de dades numèriques i la desqualificació personal per articular les seues intervencions i convèncer a l'audiència.

Abstract

Recently, the talk shows, which are seen more as a debate show among several guests in our country, have turned into programs of public debate in general-interest televisions. In this way, this article studies the model proposed by "La Sexta Noche", one of the most representative programs of this field broadcasted now. In order to explain the model proposed this work analyses not only how this opinion program deal with its themed agenda but also their members' speeches.

For this reason, the study of this article combines an analysis of the quantitative contents with an analysis of the qualitative speech, which is a mixed methodological analysis that comes to terms with the needs of the work. On the one hand, the matter the most and the least important of the program is analyzed by paying attention to informative selection criteria. On the other hand, the members' interventions are broken down to search for the strategies of the speech the most used and the position defended by each member. Investigation results show a) that themed selection of the program fit in with the traditional standards of journalistic selection and b) that members of these kind of programs mainly use as strategies of the discourse the quotation of numerical data and the attack against others in order to participate in or persuade the audience.

Paraules Clau: tertúlies; televisió; debats; política; agenda setting; anàlisi de continguts; anàlisi del discurs

1. Introducció

Avui dia, la televisió és el principal canal d'informació que utilitza la població per informar-se. En aquest sentit, i entre altres factors causats pel context econòmic i social que viu el país, cada vegada són més els espais que tracten qüestions d'actualitat en els mitjans de comunicació. Si bé és cert que els noticiaris són els principals conductors d'informació, l'opinió agafa cada vegada un paper més rellevant en l'àmbit audiovisual, especialment en les tertúlies de debat.

«La Sexta Noche» és un programa d'actualitat, amb entrevistes i debats del canal televisiu La Sexta (pertanyent al grup Atresmedia) que porta emitint-se cada dissabte a les 21.30 hores des del 26 de gener de 2013. La finalitat del programa és crear debat públic però també entretenir, oferint diverses seccions al programa orientades a captar l'atenció d'un públic plural i heterogeni. Amb aquesta filosofia, el programa ha apostat en els últims mesos per un model de tertúlia divers i diferent que s'allunya de la resta de debats. Emitint en horari de màxima audiència en cap de setmana, s'ha distanciat de la competència (Televisió Espanyola i el grup Mediaset) per oferir un producte on l'anàlisi i la discussió entren en contacte per repassar els esdeveniments d'actualitat setmanal.

En aquest estudi es pretén posar èmfasi en el tractament temàtic que la secció de tertúlia realitza de l'actualitat informativa i en analitzar els discursos que els seus col·laboradors transmeten a l'audiència. En molts casos, en aquest tipus de programes, s'imposen els assumptes de temàtica *soft* front als de vertader interès públic i prevaleix l'espectacularitat dels continguts. Per això el treball va dirigit a esclarir la proposta que el programa ofereix a als espectadors, tenint en compte que una de les característiques més importants que ha de tindre un espai d'aquesta índole és la pluralitat d'opinions.

L'estructura d'aquest article es divideix en quatre parts. A la primera, es presenta el marc teòric sobre el qual s'assenta la investigació realitzada. En la segona, es detalla la metodologia d'anàlisi utilitzada per respondre als objectius plantejats en el treball. A la tercera, es presenten els resultats obtinguts en l'anàlisi temàtic de la tertúlia del programa i l'estudi dels discursos dels tertulians participants en

cada tema tractat. Per últim, s'exposen les conclusions obtingudes en el treball, que indiquen l'ús de l'agenda mediàtica realitzada pel programa «La Sexta Noche» i les postures defensades pels seus tertulians col·laboradors.

2. Marc teòric. El fenomen de les tertúlies

En els últims anys, les tertúlies polítiques han agafat especial rellevància com a espais de debat públic en les televisions generalistes. El seu èxit, com demostren nombrosos estudis d'audiències, indiquen un alt interès de la ciutadania per aquest tipus de programes que s'emeteixen en gairebé totes les cadenes principals de la Televisió Digital Terrestre (TDT). Per tant, les tertúlies s'han consolidat en les parrilles de programació ocupant les franges horàries de màxima audiència (conegudes com "prime-time") i creant en l'esfera pública debats sobre qüestions d'actualitat que, tradicionalment, anava protagonitzant la ràdio. La identitat de les tertúlies recau en la figura del conductor del debat (León i Gómez, 2011), que marca les normes del joc, i en els tertulians convidats, generalment coneguts periodistes, polítics i investigadors que atrauen l'audiència. Solen estar incloses en programes de caràcter magazín que, a més d'oferir debat polític, combinen el debat amb connexions en directe i entrevistes. La seua naturalesa espontània comporta que a la tertúlia hi haja, més que enfrontament dialèctic, una simple acumulació o juxtaposició d'opinions. De vegades prevaleix l'enginy sobre l'argumentació clara i estructurada, i no és freqüent trobar una defensa acèrrima de les postures, que s'expressen en llenguatge col·loquial (Martínez-Costa Pérez i Dames, 2008). A més, en aquest tipus de programes, la condició de tertulià no equival, generalment, a la d'expert en la matèria (Livingstone i Lunt, 1994), sinó a un tipus de col·laborador que hi participa setmanalment de manera habitual.

Ens trobem davant un gènere més informal que el debat, menys rigorós en la seua estructura i en l'exposició dels temes, i en el qual es passa d'uns assumptes a altres sense necessitat d'haver arribat a conclusions (León i Gómez, 2011). Si tenim en compte que a Espanya el 90% de la població consumeix televisió i que d'aquest percentatge més del 50%, és a dir, més de 20 milions de persones només s'informen a través d'ella (Marin-Lladó, 2012), podem entendre fins on

arriba el consum de programes d'actualitat on també s'opina.

2.1 L' infoentreteniment com a eix vertebrador del nou panorama televisiu

L'infoentreteniment s'ha consolidat com un fenomen periodístic i mediàtic que uneix trets propis dels programes informatius tradicionals amb característiques bàsiques dels gèneres d'entreteniment (Ortells, 2012). Encara que, generalment, s'aborda aquest fenomen des del punt de vista dels noticiaris, aquesta tendència també arriba fins als espais més opinatius (com les tertúlies), on en molts casos predominen els temes més suaus per sobre dels d'interès públic general, perquè, al ser emesos en horaris d'alta espectació, busquen causar l'atenció de l'audiència. En aquest nou panorama l'audiència, i el públic en general, es converteix en co-protagonista dels programes, augmenta la visibilitat dels periodistes, s'aposta per la proliferació de les connexions en directe i per un estil particular d'elaborar l'actualitat informativa. Aquest canvi de paradigma televisiu està propiciat per les pròpies empreses, en el seu objectiu d'adquirir quotes d'audiència més elevades (Marin-Lladó, 2012).

La multiplicació de l'oferta televisiva ha desencadenat una lluita entre les cadenes de televisió, que ens ha conduït fins a l'escenari actual, en què el model del infoentreteniment ha acabat imposant-se (Casero-Ripollés i Marzal, 2011) com a eix troncal del model occidental audiovisual i ha deixat enrere el model periodístic tradicional en tots els àmbits.

2.2 L'espectacularització dels continguts informatius i dels espais d'opinió

Els mitjans de comunicació, en la seua lògica d'operació en el mercat global, marquen una clara tendència cap a l'espectacle en la que primen altres factors abans que el rigor informatiu en les seues pràctiques. La mostra més clara és que es confón la informació amb l'entreteniment o amb l'espectacle (Humanes, 2006). En aquest sentit, a les tertúlies-espectacle prima la gresca sobre la reflexió, de manera que els crits o els aldarulls sempre han ocupat molt més

temps que els arguments en moltes ocasions (Guitérrez-Lozano, 2005). Amb aquesta premisa, els continguts tractats pels programes de tipus tertúlia i debat voregen el sensacionalisme, allunyant-se de la seua raó de ser com a espais de confrontació de idees i de discursos.

2.3 Les tertúlies als principals canals generalistes d'Espanya

Els mitjans de comunicació tenen la tasca de fomentar el diàleg perquè la ciutadania forme una opinió pública crítica, informada i preocupada pels assumptes importants; és a dir, una opinió pública madura (Bonete, 1995). La televisió és el mitjà per excel·lència per a la difusió de la informació política (Blumler, 1999) i és el principal canal conductor que utilitza la població per assabentar-se de l'actualitat (Berrocal, 2005). Per aquesta raó, les tertúlies tenen un paper essencial en la vertebració del discurs de la societat i en l'aprofundiment democràtic de la informació.

Les principals tertúlies de debat polític a la televisió generalista espanyola es troben en horari matinal. El format és semblant: La 1 de Televisión Española amb «Los Desayunos de TVE», Cuatro amb «Las Mañanas de Cuatro» o La Sexta amb «Al Rojo Vivo», encara que amb particulars diferències en el format del programa, no en la tertúlia. En aquests espais s'accepten els convencionalismes del pensament dominant (Santamaría, 1992), encara que alguns programes estan apostant per incorporar noves idees. El mitjà no sap què pensa exactament i què opina el seu públic, però sap que el públic opina i que l'opinió s'estimula amb més opinió (Gomis, 1989); i les tertúlies televisives són, a hores d'ara, espais on convergeixen idees diverses i on es formula una opinió que arribarà al ciutadà, a l'espectador, si s'argumenta amb coherència, cohesió i responsabilitat.

El principal motiu per que els canals de televisió aposten per les tertúlies és, bàsicament, que són més econòmiques que retransmetre pel·lícules o sèries de ficció. Encara així, cal diferenciar els programes que en el nostre àmbit televisiu estan realitzant tertúlies, debats i col·loquis. Els col·loquis són de caràcter més informal i es realitzen en quasi tots els magazins televisius, i els debats solen ser de caràcter polític (molt a sovint realitzats en període electoral).

2.4 La necessària pluralitat

El pluralisme garanteix que el ciutadà tinga lliure accés a una informació que represente tots els punts de vista d'un assumpte, i en conseqüència, la possibilitat de formar-se una opinió independent al respecte. Però aquestes trobades d'idees també arriben fins on acaba la voluntat empresarial del mitjà de comunicació en qüestió.

És possible que el canal televisiu tinga una línia editorial molt marcada i preferisca silenciar a una part de l'opinió pública, fet que elimina la pluralitat ideològica dels debats i fa qüestionar la seua existència. Per això, alguns autors opinen que són els mitjans de titularitat pública, que pertanyen a les administracions de l'Estat, els que deuen ser garants de la representativitat de la major part de la societat possible en aquestos espais d'opinió (León i Gómez, 2011).

En les últimes dècades, s'ha consolidat un periodisme orientat al comentari, i vehiculat a través de les tertúlies radiofòniques i televisives, en el qual els periodistes actuen com a representants de posicions ideològiques coincidents amb les dels partits polítics majoritaris (Humanes, Montero, Molina i López-Berini, 2013). Encara així, cada vegada s'obren espectres ideològics més amplis en aquests espais d'opinió i s'hi escolten altres discursos que s'allunyen del model bipartidista que porta gestant-se a Espanya des de la transició. Els exemples els trobem en projectes de caràcter alternatiu com «La Tuerka» a PúblicoTV o «Fort Apache» en HispanTV a través de la xarxa, i convencionals com «La Sexta Noche» a la televisió digital.

3. Metodologia

3.1 Objectius

A partir del visionat de tres programes consecutius de «La Sexta Noche», el següent estudi pretén donar resposta als següents plantejaments:

O1. Analitzar l'ús de l'agenda temàtica que realitza el programa per comprovar quins són els temes amb més i menys pes dins de l'espai televisiu. Així mateix, estudiar si la banalització informativa té cabuda dins d'aquest programa.

O2. Analitzar els discursos dels tertulians participants per assenyalar les diferents posicions dels mateixos respecte als temes per observar si hi ha una certa, i teòrica, pluralitat d'opinions representada dins de l'espai televisiu.

3.2 Hipòtesi

Tenint en compte els objectius esmentats, i prenent com a punt de partida el fenomen de les tertúlies que ha viscut la televisió espanyola l'última dècada, es plantegen les següents quatre hipòtesis específiques a verificar en l'anàlisi:

H1. Els temes debatuts en el programa són d'estricta actualitat mediàtica, però s'inclouen altres temes més orientats cap a la tendenciositat i la banalització informativa que responen a criteris de selecció no periodístics.

H2. Cada programa segueix una lògica independent, amb temes propis exclusius per a la jornada. No obstant això, predominen els assumptes de caràcter econòmic en aquest tipus d'espais.

H3. La utilització de dades i la citació de fonts per articular el discurs dels tertulians és pràcticament inexistent. Hi predominen la desqualificació i les acusacions personals, tot mostrant-se com a membres d'un grup social del que formen part.

H4. Hi ha una certa pluralitat en la taula de debat, amb posicions ben diferents entre els tertulians, però amb uns matisos més significants en el bloc conservador que en el progressista.

3.3 Tècniques d'estudi

Per profunditzar en l'estudi de cas de «La Sexta Noche» diferenciarem dos blocs ja que utilitzarem un anàlisi metodològic mixt que respon adequadament a les necessitats dels objectius plantejats.

Per contabilitzar el volum dels temes i observar quins tenen més importància dintre de l'espai televisiu s'ha optat per elaborar un anàlisi de continguts quantitatiu, ja que es presenta com la millor opció per operar amb un treball d'aquesta índole. La seua condició d'eina òptima per recopilar, processar i avaluar grans quantitats d'informació (Sánchez Aranda, 2005) la converteixen en el mètode d'indagació més apropiat per al nostre treball. Per analitzar la temàtica dels programes s'han estudiat les següents variables:

- Contabilització dels assumptes tractats.
- Contabilització de la duració dedicada a cada tema en cada programa.
- Càlcul amb percentatges de la duració dels temes en el seu conjunt.

Aquestes xifres s'han representat en una taula per evidenciar, de manera gràfica, la representativitat temàtica dels programes.

Taula 1. Model per a l'anàlisi temàtic dels programes

	PROGRAMA 1	PROGRAMA 2	PROGRAMA 3	Total Temps	Percentatge (%)
Tema 1	Durada	Durada	Durada	Durada	
Tema 2					
Tema 3					
Tema 4					
Tema 5					
Tema 6					
Tema 7					
Tema 8					
Tema 9					
	Durada P. 1	Durada P. 2	Durada P. 3	Total Durada	100 %

Per tancar el bloc s'ha calculat també la representativitat dels temes per àrees temàtiques, per contemplar quins grups temàtics tenen major pes dins l'espai televisiu. Després d'aquest anàlisi observarem si els criteris de selecció del programa s'ajusten únicament a l'actualitat informativa o, per contra, hi han altres criteris que intervenen, així com la cabuda a temes banals.

Per altra banda, l'estudi també pretén realitzar un anàlisi qualitatiu dirigit a interpretar els discursos dels tertulians participants que més vegades participen en els programes. Amb aquest anàlisi es vol indicar el seu posicionament sobre els temes per examinar si hi ha una teòrica i hipotètica pluralitat d'opinions representada en el programa. Aquestes posicions discursives les classificarem en tres formes possibles (d'acord, en desacord i neutral), basant-nos en fragments del discurs que protagonitzen en la tertúlia. Les categories d'anàlisi han de ser, en mesura del possible, les que utilitzen els participants a l'hora de comprendre la interacció (Iñiguez, 2006). En aquest sentit, ens fixarem en els següents paràmetres:

- Aportació de dades al discurs
- Citació de fonts (institucions, estudis, articles...)
- Mostra de pertinença del tertulià a un grup/s social
- Utilització de la desqualificació a l'adversari
- Jocs del llenguatge lèxic que puguen sorgir
- Apel·lació del tertulià al públic i/o espectador

En aquest estudi es tindrà en compte el llenguatge com a portador de significats i idees, en cap cas tindrà en compte altres factors com l'expressió o l'entonació. Per tant, ens centrarem en dos ítems del nivell micro de l'anàlisi del discurs, referit a la pràctica textual: l'organització de la informació i coherència i cohesió (Fairclough, 1992), més paràmetres opinatius de caràcter personal.

3.4 Disseny de la mostra

La mostra ve marcada per tres programes consecutius que s'han escollit a l'atzar per realitzar l'estudi del programa. Cal destacar que s'ha decidit elegir programes consecutius perquè l'elecció aleatòria dels episodis podia interferir en les seccions de l'espai i trencar l'esquema tradicional que segueix «La Sexta Noche». Açò es deu a que, si sorgeix un tema d'actualitat molt rellevant, pot originar un programa especial dedicat exclusivament a aquest assumpte. Açò s'ha comprovat al visionar alguns dels episodis del programa, que han derivat en

entrevistes a personatges d'alta notorietat pública, com per exemple el jutge Baltasar Garzón o en debats de caràcter electoral. Els dies escollits han sigut els dissabtes 22 de març, 29 de març i 5 d'abril de 2014.

Pel que fa a l'anàlisi del discurs, ens fixarem en els tertulians que participen en el programa. Es realitzarà un anàlisi per cada unitat temàtica, és a dir, no s'analitzarà dues vegades el mateix tema ja que alguns assumptes poden repetir-se en diversos capítols. En cas de repetició, la tria del tema per a l'anàlisi estarà condicionada al volum de temps dedicat.

4. Resultats

4.1 Anàlisi de l'ús de l'agenda temàtica de «La Sexta Noche»

Els resultats de l'anàlisi ens mostren una definició de l'agenda temàtica completament relacionada amb l'actualitat setmanal. En aquest sentit, en el primer programa trobem discussions sobre tres assumptes del moment: les mobilitzacions de les Marxes del 22 de Març a Madrid (protestes a la capital de l'Estat contra les polítiques d'austeritat dels governs central i europeu i per un canvi de model més democràtic), qüestions relacionades amb l'economia i, per últim, la proposta de la patronal de baixar més els salaris als joves (precarietat juvenil). En el segon programa segueixen els debat sobre les Marxes del 22 de març i l'economia. A més, s'hi introdueixen temes nous: dades de Càritas sobre l'increment de pobresa infantil i sobre la desigualtat social en Espanya, el projecte d'Ana Botella de restringir les manifestacions polítiques al centre de Madrid (protestes) i la decisió d'Alemanya de restringir la circulació de treballadors europeus (immigració). Per últim, al tercer programa s'hi segueix debatent el component ideològic de les Marxes del 22 de Març i sobre la possible recuperació econòmica d'Espanya. En aquesta ocasió, s'hi introdueixen tres temes nous al debat: l'acció que protagonitzà Esperanza Aguirre amb els agents de tràfic parant el cotxe a Gran Via, la decisió del ministre Ruiz-Gallardón d'aforar jurídicament els prínceps d'Astúries (monarquia) i la reforma del mateix ministre que canvia el nombre de magistrats en la investigació de casos d'alta importància pública i que prohibeix als jutges valorar casos oberts o pendents de resolució.

Amb els resultats de l'anàlisi temàtic quantitatiu per contabilitzar el volum dedicat a cada assumpte en el programa, observem diverses qüestions que cal destacar:

Taula 2. Resultats de l'anàlisi temàtic

	PROGRAMA 1	PROGRAMA 2	PROGRAMA 3	Total Temps	Percentatge (%)
Marxes 22M	58' 35"	41' 37"	14' 10"	114' 22"	38,61 %
Economia	10' 31"	25' 10"	29' 15"	64' 56"	21,92 %
Precarietat J.	15' 49"			15' 49"	5,34 %
Pobresa Infantil		1' 45"		1' 45"	0,59 %
Protestes		19' 56"		19' 56"	6,66 %
Immigració		28' 58"		28' 58"	9,78 %
Esperanza A.			34' 52"	34' 52"	11,77 %
Monarquia			6' 29"	6' 29"	2,18 %
Justícia			9' 12"	9' 12"	3,10 %
	84' 55"	117' 26"	93' 58"	296' 19"	100 %

a) Hi han temes que s'aborden d'una manera molt extensa i que, a més, tenen continuïtat en els programes posteriors. Aquest és el cas de les Marxes del 22 de Març, moviment social que protestava en aquesta data pels carrers de Madrid contra l'austeritat del Govern Central. Cal destacar que és el tema més comentat en el primer i en el segon programa analitzats. A més, si ens fixem en el volum dels percentatges, aquest tema representa un 38,61% del total, la dada més gran, que representa quasi dues hores de tractament. En aquest sentit, podem afirmar que «La Sexta Noche» ha considerat aquest tema com el més important d'aquest període de temps.

b) Altres temes tenen molt poc espai dins del programa. La pobresa infantil i l'aforament jurídic de la corona espanyola són els temes menys comentats, que ocupen un espai de temps pràcticament residual en el segon i en el tercer programa respectivament. Amb el poc temps que ocupen dins del programa és obvi que no tots els participants han pogut comentar les informacions.

c) L'economia és un dels grans temes del programa. A més del debat entre els tertulians, de vegades s'hi introdueix la visió d'un especialista en la matèria. És el "tema estrella", ja que en tots els episodis del programa es dedica un apartat a aquesta qüestió. En el context de crisi econòmica que viu el país, és lògic que estiga present aquest espai en un programa d'aquestes característiques. En

conjunt, els afers econòmics representen un 21,92% de l'agrupació temàtica en l'anàlisi.

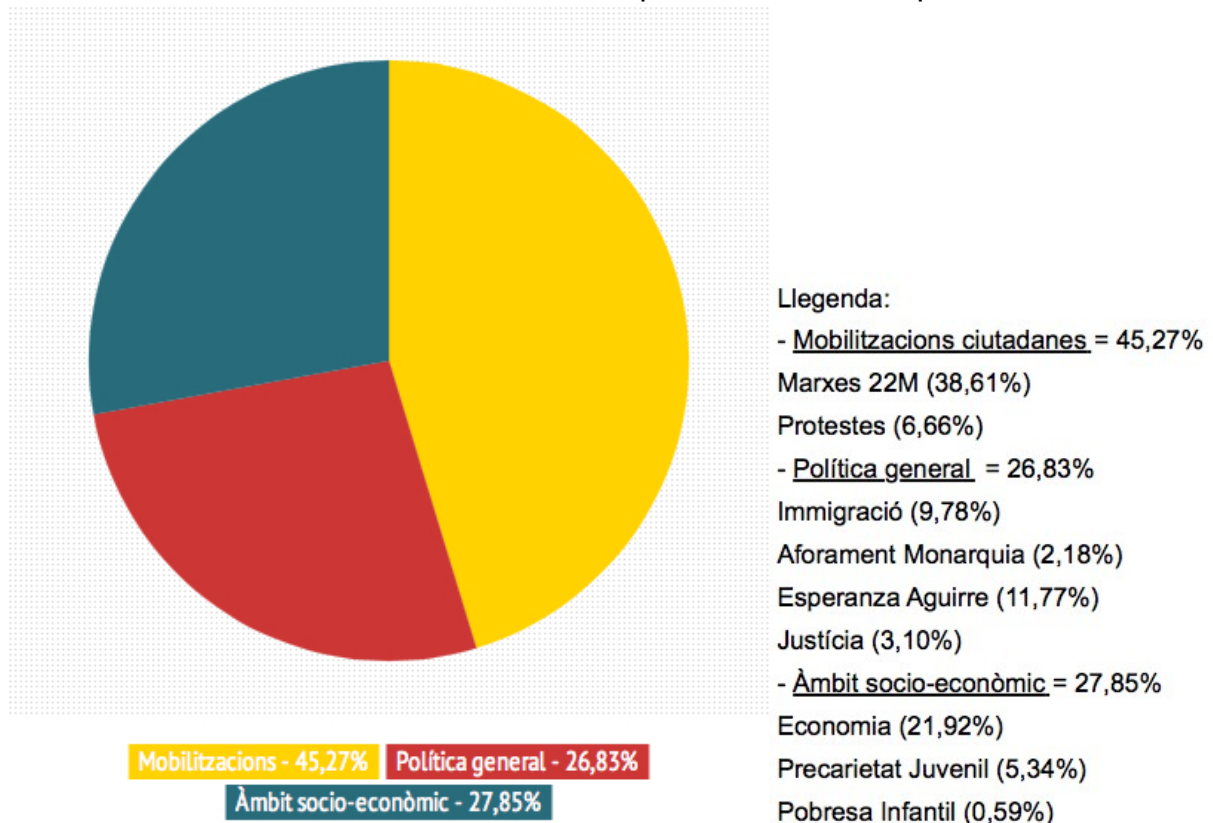
d) No hi ha un temps definit per a la duració total de la tertúlia en el programa.

«La Sexta Noche» dedica un temps variable en cada capítol, susceptible a canvis.

e) Durant la progressió dels programes alguns col·laboradors es queixen de l'èmfasi editorial en algunes qüestions.

Per camps temàtics, la representació englobada en tres àrees ens dona els següents resultats:

Gràfic 1: Mostra circular per àrees temàtiques

Per àrees temàtiques, observem com les mobilitzacions ciutadanes tenen, sense cap dubte, un paper importantíssim en «La Sexta Noche». Podem afirmar que, pràcticament, representen la meitat dels temes de discussió de la tertúlia, amb un 45,27% del total. Açò mostra com el context polític de descontent social de la ciutadania no passa desapercebut en els programes d'aquesta índole i agafa un protagonisme considerable.

Per altra banda, les qüestions de caràcter socio-econòmic -relacionades amb la

micro i macroeconomia, el poder adquisitiu de les famílies, l'ocupació, les condicions laborals i la pobresa- representen per la seua banda un 27,85% del total.

Per últim, i en tercer lloc, els assumptes de política general relacionats amb partits polítics, personatges d'alta rellevància pública, institucions de l'Estat i lleis es situen en el 26,83%, molt pròxims al segon esglaó.

4.2 L'anàlisi del discurs dels tertulians participants

Els resultats de l'anàlisi del discurs l'hem abordat des de la unitat temàtica, és a dir, la posició ideològica defensada del tertulià per temàtica. La representació gràfica de les posicions (d'acord, en desacord o neutre) s'ha representat en una taula per mostrar d'una manera més senzilla l'anàlisi. També s'ha optat per incorporar un espai d'observacions per aclarir possibles matisos trobats i que s'ha cregut convenient destacar:

Taula 3: Posicions respecte als temes dels tertulians participants

Tema i Programa	D'acord	Neutre	En desacord	Observacions
Marxes del 22M (P.1)	3	2	3	
Economia (P.3)	2		5	Un tertulià és expulsat
Precarietat Juvenil (P.1)	2	1	5	
Pobresa Infantil (P.2)	1		1	Sis tertulians no participen
Protestes (P.2)	2		4	Dos tertulians no participen
Immigració (P.2)	2	1	5	
Esperanza Aguirre (P.3)	1	3	4	
Monarquia (P.3)	2		2	Quatre tertulians no participen
Justícia (P.3)	2		1	Cinc tertulians no participen

Abans de tot, clar dir que no ens hem fixat en les ideologies, és a dir sistemes de creences (Van Dijk, 2005), sinó en els arguments defensats. Encara així, cal dir que els propis tertulians les tenen ben presents a l'hora d'exposar les argumentacions i sí cauen en el joc de posicions ideològiques.

Taula 4. Índex de tertulians que participen en els programes

BLOC PROGRESSISTA	BLOC CONSERVADOR
Javier Aroca	Eduardo Inda
Pablo Iglesias	Francisco Marhuenda
Elisa Beni	Antonio Martin Beaumont
Carmelo Encinas	Alfonso Rojo
Ada Colau	José Luis Roig
Antonio Miguel Carmona	Carmen Enríquez
Nativel Preciado	Marta Rivera de la Cruz

Aquestos són els tertulians que hi apareixen en la mostra analitzada. Podem comprovar que, encara que la majoria són periodistes i treballen en mitjans de comunicació, hi trobem polítics, escriptors, polítics i activistes socials. Alguns només participen en debats puntuals, altres estan presents en quasi tots els debats pel conveni de col·laboració que tenen amb el programa.

4.2.1 Marxes del 22 de Març a Madrid (Programa 1; Duració 58' 35'')

Participants: Pablo Iglesias, Eduardo Inda, Javier Aroca, Francisco Marhuenda, Elisa Beni, Antonio Miguel Carmona, Marta Rivera de la Cruz, Alfonso Rojo

Pablo Iglesias manté que els manifestants d'aquesta protesta ciutadana lluiten *“per un futur millor pels seus fills”* i qüestiona les dades d'assistència per part de la policia per considerar-les menors. El polític reconeix que *“ha participat en una part de la manifestació”* i condemna els disturbis ocasionats per joves encaputxats al final de la marxa. Per tant, es mostra com un membre més de la ciutadania manifestant-se, que forma part del grup social. Cal dir que enumera els motius de la convocatòria citant el manifest, i es posiciona a favor *“d'un nou procés constituent”* perquè, al seu parer, *“el PP i el PSOE no serveixen per solucionar els problemes de la ciutadania”* i que *“quan un règim polític no serveix cal canviar-lo per un de nou”*. En aquest cas, Iglesias introdueix l'estratègia discursiva del «nosaltres» i del «ells» (Van Dijk, 2005), per accentuar les coses «bones» de la gent que representa front a les «dolentes» dels governants. Esta estratègia es fa patent no amb els propis pronoms, sinó amb possessius i demostratius com «la nostra gent». Per últim, qüestiona el paper d'una part de la premsa espanyola amb la següent comparació: *“Alguns periodistes quan es llencen còctels molotov a Ucraïna diuen que són heroïes de la llibertat. En canvi, quan es llencen a Espanya diuen que són terroristes”*.

La conclusió que obtenim és que el posicionament de Pablo Iglesias és clarament favorable a la Marxa del 22 de Març, que aporta dades al debat (cita fragments

del manifest de la convocatòria) i que mostra la seua pertinença al grup social manifestant.

Eduardo Inda, per la seua banda, dedica gran part de la seua intervenció en la tertúlia a desqualificar la visió de Pablo Iglesias per ser, segons el periodista, *“proper al règim dictatorial de Venezuela”*. Inda defén que *“està d’acord amb algunes propostes de la manifestació i en desacord amb algunes altres”*, i critica que el portaveu que llegisca el manifest siga l’actor Willy Toledo. És comú trobar casos en aquest tipus de debats on es desprestigien idees amb l’estratègia de portar al terreny personal les qüestions polítiques (Casero-Ripollés i Marzal, 2011).

La conclusió que obtenim és que es posiciona neutral, perquè no valora positivament ni negativament la protesta, i utilitza desqualificatius personalistes per atacar la visió del company tertulià.

L’antropòleg Javier Aroca considera les demandes de la ciutadania *“d’extrema democràcia”*. Açò és un joc de paraules amb una clara apel·lació al tipus públic que no està habituat al llenguatge polític, per no caure en el discurs de la por (sobretot després de ser acusats d’extremistes, ja siga de dretes o d’esquerres). La posició del tertulià és favorable a la protesta però no aporta dades per recolzar el seus arguments.

Francisco Marhuenda deixa de banda els motius de la convocatòria i apunta a que els manifestants actuen *“amb tècniques de kale borroka”*. Aquesta comparació del director de La Razón amb el conflicte polític basc està orientada en transmetre a la ciutadania un missatge negatiu dels convocants de la marxa. L’expressió *“kale borroka”* (lluïta al carrer en euskera) és coneguda pels incidents que protagonitzaven els simpatitzants de l’organització terrorista ETA als carrers del País Basc i de Navarra. Els qualificatius correctes per referir-se a aquest tipus d’incidents podrien ser *“disturbis”*, *“guerra urbana”* o *“aldarulls”*.

La conclusió que obtenim és que la posició de Marhuenda és totalment oposada a la manifestació de les Marxes del 22 de Març i que criminalitza la protesta centrant el seu discurs en els incidents secundaris, valorant-la negativament.

La periodista Elisa Beni es mostra favorable des de l'inici de la seua intervenció. *"El poble espanyol està exigint més igualtat, estan lluitant per la igualtat"*, destaca. Beni en aquesta expressió parla com a membre d'un grup social (la ciutadania espanyola) i es dirigeix al destinatari com a membres del grup (periodistes i públic). Cal dir que construeix el seu basant-se en discurs en el manifest de la convocatòria oficial i enumera diverses demandes ciutadanes que hi apareixen (font).

Les rèpliques del director de La Razón entren a desqualificar els arguments de la periodista: *"Això és el poble espanyol? Açò és una broma. Sigues seriosa Elisa (...) Com en les enquestes us va malament us poseu nerviosos"*. El periodista cau en la generalització i considera Elisa Beni com a membre del Partit Socialista, quan no és militant partit.

La conclusió que obtenim és que el posicionament d'Elisa Beni és clarament favorable a la Marxa del 22 de Març i que porta dades al debat: cita fragments del manifest de la convocatòria.

Per la seua banda, el diputat del Partit Socialista a l'Assemblea de Madrid, Antonio Miguel Carmona, afirma que ha estat durant una estona a la manifestació, acompanyat de militants del partit, i que *"allí hi havia gent molt normal: famílies, treballadors, aturats, pensionistes... protestant contra les polítiques del Partit Popular"*. Des d'aquest punt de vista Carmona sembla favorable a la marxa, personalitzant el cas amb els assistents a la marxa i es mostra com a integrant del grup social manifestant.

La periodista i escriptora Marta Rivera de la Cruz, en canvi, s'ha mostrat contrària als motius de la convocatòria de la marxa. *"Cal reconèixer que els convocants de la manifestació són d'extrema esquerra"*, afirma assenyalant a Aroca. En aquest cas, la periodista retreu els aspectes negatius que considera dels manifestants, diferenciant-se clarament d'eixe grup social. Sobre els motius de la convocatòria, n'enumera alguns, fent especial palès en el punt que sol·liciten al govern no pagar el deute a Europa. De la Cruz afirma *"que els convocants qüestionen el sistema"* i que el que demanen *"és irreal", "respectant"*, segons la periodista, *"el dret a manifestar-se"*.

La conclusió que obtenim és que la posició de Marta Rivera de la Cruz és

totalment oposada a la manifestació de les Marxes del 22 de Març, encara que respecta la protesta. També demostra que s'ha documentat sobre els motius de la convocatòria abans de criticar-los, citant el manifest de l'organització.

Alfonso Rojo, per últim, dedica la seua intervenció en assenyalar a Carmona com *"un despistat" perquè "no comprén com ha pogut acudir a la manifestació". "Aquestes persones volen desmontar la Constitució; que defensem el teu partit, tu i jo. No entenc què feies a la manifestació encara"*, puntualitza al periodista mostrant-se contrari a la marxa. Per al·lusions, el diputat socialista, afirma que ha acudit a la manifestació però *"que no comparteix tot el que es defensa en el manifest"* excusant-se per les acusacions de Rojo. El periodista integra a Carmona com a membre del seu grup social (en aquest cas, defensor del règim espanyol).

Com a conclusions destaquem que Alfonso Rojo està en desacord amb els motius de la protesta i que A. M. Carmona es posiciona neutral no per posició pròpia, sinó per rentar la imatge que representa davant dels espectadors i del seu partit després de les insinuacions del periodista.

4.2.2 Economia: Recuperació Econòmica? (Programa 3; Duració 29' 15'')

Participants: Ada Colau, Francisco Marhuenda, Alfonso Rojo, Eduardo Inda, Nativel Preciado, Javier Aroca, Marta Rivera de la Cruz, Elisa Beni

Sobre les dades macroeconòmiques del govern de Mariano Rajoy que indiquen una possible recuperació econòmica de l'Estat Espanyol, el director de La Razón Francisco Marhuenda opina que *"hi han índex claríssims de recuperació, i qui no vulga vore'ls és perquè està cegat per interessos de caràcter partidista"*. Amb l'expressió «està cegat», Marhuenda considera que les persones que no pertanyen al seu cercle ideològic (grup social) no poden ni volen observar la recuperació econòmica. El periodista defén que les exportacions d'Espanya *"estan creixent com mai"*, però no aporta dades per veure si és real aquest increment. Per altra banda, la portaveu de la Plataforma d'Afectats per les Hipoteques (PAH), Ada Colau, en la seua intervenció replica a Marhuenda que en Europa governa *"una minoria, una cleptocràcia en forma de crim organitzat"*. Amb aquest ús del llenguatge, Colau es distancia del poder, considerant-lo quelcom perjudicial per a la vida de la ciutadania. L'expressió «cleptocràcia en

forma de crim organitzat» considera que els governants (la minoria privilegiada) són delinqüents.

En aquest pica-baralla entre ambdós tertulians sorgeixen diversos enfrontaments desqualificatius:

P. Marhuenda: *“No enganye als espectadors amb un discurs d’esquerra radical”*

En aquesta intervenció, el periodista apel·la al públic com a estratègia discursiva per desprestigiar l’argument de Colau.

A. Colau: *“La seua retòrica es dóna de nasos contra la realitat de la gent”*

Amb «la realitat de la gent» la portaveu s’inclou com a membre del grup social.

Així, considerem que Marhuenda està d’acord en que existeixen motius per pensar que està recuperant-se l’economia a Espanya tot i que no en cita cap dada i apel·la al públic per reforçar el seu discurs.

Per la seua banda, el periodista Alfonso Rojo comença la seua intervenció en el debat afirmant que *“allò que gasta Espanya en tirites és més del que destine a Sanitat països com Burundi”*. Aquesta dada no la podem interpretar com a real, ja que no indica xifres i sembla una burla a les exposicions d’Ada Colau. La seua intervenció en el debat va dirigida a ridiculitzar el discurs de l’organització que representa la portaveu a la PAH. En una intervenció posterior, Colau replica al periodista que *“si no veu la realitat només s’ha de preguntar on viu”*. Amb aquesta expressió, la portaveu del col·lectiu retreu a Alfonso Rojo que siga d’un altre grup social, privilegiat, allunyat de les preocupacions de la ciutadania. Rojo, molest, va traspasar els límits: *“si anem a allò personal, què grosseta està vosté per a la fam que passa”*. Amb aquesta desqualificació personal trobem dues expressions clau: la primera «grosseta», referida al físic de la portaveu de la plataforma; la segona «la fam que passa», referint-se a la situació de milers de famílies d’Espanya que no tenen recursos. No és d’estranyar que el programa considerà que l’actuació d’Alfonso Rojo estava fora de lloc i l’expulsà del plató.

La conclusió que obtenim és que Ada Colau no pensa que Espanya s’estiga recuperant econòmicament, i es considera part de la «majoria social» que viu el carrer tal com és. Sobre Alfonso Rojo no valorarem la intervenció, ja que no s’ha centrat en el debat i ha sigut expulsat del programa en finalitzar la seua intervenció.

Per la seua banda, Eduardo Inda, comença la seua intervenció en el debat citant dades de l'atur sobre l'Enquesta de Població Activa (EPA) i sobre l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM). *“Si no es baixen els impostos, aquesta situació no millorarà, no s'activarà el consum”*, opina el periodista del diari El Mundo. Tot seguit, assenyala Colau com a portaveu d'una plataforma *“que donà suport als presos d'ETA”*. Un altre acte amb l'objectiu de desviar l'atenció del focus del tema i desqualificar l'organització que representa la tertuliana. Encara així, Inda no demostra que aquest suport públic siga veraç, a més d'estar desmentit per la pròpia portaveu del col·lectiu.

Com a conclusió de la intervenció d'Eduardo Inda podem dir que no està d'acord en que Espanya estiga recuperant-se en termes econòmics, citant dades, i que centra el debat en assumptes que no tenen res a veure amb la conversa, desqualificant l'adversària.

La periodista Nativel Preciado comença la seua intervenció, diu, *“recolzant els arguments d'Ada Colau”*. Preciado cita dades econòmiques de la revista Forbes sobre Espanya: *“Segons Forbes, en Espanya hi han 30 famílies que posseïxen més de 32 milions d'euros. En canvi, el 12,7% de les llars de l'Estat no arriba a final de mes”*. La citació de les fortunes espanyoles posa de manifest que la periodista es distància d'aquest grup social minoritari, introduïnt el debat de les classes socials per fer costat a les famílies que passen per una complicada situació. També cal destacar que el fet de citar premsa estrangera no és casual, és part de l'estratègia política per deixar en evidència la premsa espanyola (representada en gran part a la tertúlia).

Podem afirmar clarament que Preciado no creu que la recuperació econòmica d'Espanya s'estiga produïnt. A més, posa dades de la revista nord-americana Forbes d'informació econòmica i financera sobre la taula per recolzar els seus arguments.

L'antropòleg Javier Aroca afirma que, com diu Marhuenda, *“ell està cegat i no veu la recuperació econòmica del govern de Rajoy”*. Aquesta és una estratègia

discursiva molt habitual en els debats televisius, començar una intervenció reprenent part del discurs dels altres membres per a així refutar l'argument. *"Quan parla el president apareix la «màgia mariana» de Rajoy i sembla que les coses milloren"*, assenyala el tertulià. Aquesta intervenció no representa cap idea, simplement és una mofa al govern espanyol.

Considerem, per tant, que Javier Aroca no està d'acord amb els símptomes de recuperació econòmica que defensa el govern de Rajoy i dedica el seu discurs a burlar-se tant dels arguments de la resta de tertulians, com del govern central.

Per altra banda, Marta Rivera de la Cruz considera que *"la baixada de la prima de risc no és cap bajanada, i que han augmentat les afiliacions a la Seguretat Social"* citant el Ministeri d'Economia i del Ministeri de Treball. *"No considere que siguen dades per tirar coets, però els brots verds estan presents"*.

Aleshores, Rivera de la Cruz està d'acord amb els símptomes de recuperació econòmica que defén el govern de Rajoy i incorpora dades al debat. La periodista no indica xifres, però cal destacar que són les dades que aportava el programa per introduir l'assumpte.

Per últim, la intervenció d'Elisa Beni seguia l'esquema tradicional de pertinença a un grup social. *"La crisi la van causar els de dalt i segueixen guanyant els de dalt"*, defensava la periodista. Beni critica així les polítiques de les classes socials més adinerades i considera que *"han desaparegut les classes mitjanes"*, de les que es sent indentificada i/o representant.

Com a conclusió podem afirmar que la periodista no està d'acord amb els símptomes de recuperació econòmica que defensa el govern de Rajoy.

4.2.3 Precarietat Juvenil: Proposta de la patronal de baixar més els salaris als joves (Programa 1; Duració 15' 49'')

El polític Pablo Iglesias comença la seua intervenció valorant que les condicions laborals dels joves a Espanya *"són molt lamentables"* i que *"no es poden tolerar declaracions així des del poder"*. *"Quan es realitzen polítiques semblants a Grècia, un país s'assembla a Grècia"*, puntualitza el professor. Per recolzar els seus arguments enumera una llista de declaracions a la premsa de

membres de la CEOE, de partits polítics, d'empresaris... que volen baixar les condicions laborals als joves. Aquesta estratègia funciona per deixar veure que no és un cas aïllat d'un membre d'una organització sinó que és compartit per diverses entitats.

Amb aquesta informació, la conclusió és que Iglesias no està d'acord en baixar més el sou als joves que acaben els estudis i que cita fonts publicades a la premsa per dotar de sentit el seu argument.

L'adjunt al director del diari El Mundo, Eduardo Inda, considera *"comprensible"* que s'hagen de baixar més els sous als treballadors. El periodista pensa que *"s'han de buscar fórmules per que els sectors més joves entren al mercat laboral"*. Inda incorpora algunes dades al debat, citant xifres de desocupació juvenil en algunes províncies d'Espanya.

Amb aquestes declaracions, considerem que la seua posició és favorable a baixar sous al jovent, encara que no li agrada la idea. Incorpora dades al debat per visualitzar els índex de desocupació més alts de les províncies andaluses.

Carmelo Encinas, per la seua banda, afirma que *"els salaris inferiors al Salari Mínim Interprofessional ja existeixen"*. Per al periodista hi ha *"un munt de contractes laborals camuflats en contractes temporals, beques i estades en pràctiques que no acaben mai"*. Per tant, Encinas considera que no s'ha de baixar més el sou als joves ja que les autoritats, al seu paper, ja «burlen» les institucions per contractar barat.

El director de La Razón, Francisco Marhuenda, ha ironitzat durant la seua intervenció per ridiculitzar els arguments de la bancada d'enfront. *"La CEOE són malíssims i el Partit Popular també. Clar, al Partit Popular el voten 12 milions d'idiotes"*. Amb aquestes declaracions, Marhuenda considera que el govern de Rajoy té legitimitat per plantejar-se baixar el salari mínim perquè ha rebut un alt suport democràtic a les urnes i recolza les declaracions de la patronal.

En canvi, el diputat del PSOE Antonio Miguel Carmona, ha ironitzat per l'altre costat les paraules de Marhuenda. *"Paco, el Salari Mínim Interprofessional d'Espanya és el mateix que el que gasta el vicepresident de la CEOE en gomina"*

cada mes". Intervenció que no mostra, aparentment, cap idea però critica el poder econòmic dels representants dels empresaris, insinuant que paguen poc i que ells guanyen moltíssim.

Per al director de Periodista Digital, Alfonso Rojo, falten *"mesures"* per a poder *"contractar als joves que ixen de la universitat"*. El periodista, en aquest sentit, introdueix algunes dades per explicar la greu situació del sector en que es mou, el periodisme. *"Segons l'Associació de la Premsa de Madrid (APM), El País paga fins a 96.000 euros a l'any a un cap de redacció, i un redactor senzill cobra 56.000 euros. El president del govern espanyol, Mariano Rajoy, cobra 78.000 i el president de la Comunidad de Madrid, Ignacio González, 89.000 euros"*. Amb aquestes dades, Rojo pretenia comparar els desequilibris que existeixen en els sous dels treballadors del sector periodístic. *"Hi ha més de 10.000 periodistes a l'atur i calen ajudes per poder contractar-ne. M'agradaria poder contractar al meu mitjà noves generacions"*.

Amb aquestes declaracions, considerem que Alfonso Rojo es mostra favorable a baixar més els salaris al jovent. A més, aporta dades al debat per centrar-se en el món del periodisme citant l'APM, una de les principals associacions de periodistes de l'Estat.

El periodista Antonio Martín Beaumont considera que *"un Estat no pot permetre's tenir al 56% dels joves a l'atur"*. Amb aquesta expressió trobem una estratègia del discurs habitual, deslegitimar un col·lectiu per mostrar que no tenen raó, que estan equivocats. *"Necessitem fer créixer l'economia abans de contractar"*, afegeix, mostrant-se com a part del grup i parlant en primera persona com a representant (en aquest cas, de la ciutadania espanyola). *"No podem baixar els sous. Si els baixem cau el consum i creixement econòmic"*, destaca, en la mateixa línia.

4.2.4 Pobresa Infantil: Dades de Càritas sobre l'increment de pobresa infantil i sobre la desigualtat social en Espanya (Programa 2; Duració 1' 45'')

En aquest apartat només hi intervenen dos tertulians: Francisco Marhuenda i

Javier Aroca. Cap dels dos tertulians nega que s'haja produït aquest increment de pobresa infantil i de desigualtat, ja que les dades de Càritas ho demostren, però la interpreten de manera diferent.

Marhuenda considera que *"és evident que hi ha gent en situació de pobresa"*, però ho considera un fet *"normal"* perquè hi ha pobresa *"en tots els països"*. Les dades de Càritas apunten a Espanya com un dels països amb més desigualtat, però Marhuenda qüestiona les dades. *"Pregunte als espectadors: creuen vostès seriosament que Espanya està al mateix nivell que Romania? Açò és la conya"*. Amb aquest argument el director de la Razón pretén ridiculitzar les dades ja que, durant molts anys, Espanya ha sigut un país receptor d'immigrants romanesos. En aquest sentit utilitza l'estratègia discursiva d'apel·lar al públic directament perquè sap que la població coneix el fenòmen migratori romanés.

L'antropòleg Aroca, per la seua banda, assumeix les dades de Càritas i pensa que *"s'ha de lluitar contra aquest problema social"*. Amb l'expressió «s'ha de lluitar» involucra tots els agents socials de la població en el seu discurs. Sobre les paraules de Marhuenda, Aroca considera que *"només hi ha dues maneres de destruir una estadística com la de Càritas: relativitzar-la amb els paràmetres o criminalitzar-la"*. Amb aquestes declaracions critica al director de La Razón que relativitze l'enquesta, perquè sap que Càritas és una organització catòlica i Marhuenda n'és. Per tant, sap que no criminalitzarà l'enquesta, sinó que jugarà amb els paràmetres per restar importància a l'assumpte.

Com a conclusions obtenim que Marhuenda i Aroca tenen posicions enfrontades: un defén l'actuació del govern espanyol i resta importància a l'estudi de Càritas i l'altre tertulià fa una crida a la població per lluitar contra el problema social.

4.2.5 Protestes (projecte d'Ana Botella de restringir les manifestacions polítiques al centre de la ciutat i Llei de Seguretat Ciutadana) (Programa 2; Duració 19' 56'')

El periodista d'El Mundo, Eduardo Inda, comença el debat criticant les declaracions d'Ana Botella. Considera que la idea de crear un *"manifestòdrom"* (és a dir, una zona habilitada per manifestar-se) és *"inviabile"*. Per a Inda, la

decisió política *“atemptaria contra l'article 21 de la Constitució Espanyola”* que regula el dret a manifestar-se. Encara així, reconeix que *“no pot ser”* que les manifestacions de Madrid sempre passen *“pel centre històric de la ciutat”*. A més, afegeix que *“en països de l'entorn, com a Alemanya i França, està prohibit manifestar-se front al parlament”*. Però recorda que *“el Partit Popular no pot limitar el dret a manifestar-se encara que vulga”*, referint-se a una possible intervenció del Tribunal Constitucional. Amb aquestes declaracions, considerem que Inda no es mostra favorable a l'opinió de l'alcaldesa de Madrid, Ana Botella, de limitar geogràficament el dret a manifestació. Encara així creu que s'han de prendre mesures perquè el centre de la ciutat no estiga replet de manifestants cada cap de setmana i hi introdueix dades al debat per comparar com està la situació en altres països europeus.

El diputat del Partit Socialista Obrer Espanyol, Antonio Miguel Carmona, considera el debat *“absurd”* i critica que Botella vulga *“limitar la llibertat d'expressió de la ciutadania madrilenya”*. A continuació llegeix declaracions a la premsa de la Delegada del govern a Madrid, Cristina Cifuentes, proposant el mateix assumpte l'any 2012. *“Açò demostra que cada vegada que governa la dreta tracta de limitar les llibertats”*, defensa Carmona. Amb aquest argument generalitza l'espectre ideològic conservador i es distància del cercle social per reafirmar el seu compromís d'esquerra. El diputat del PSOE en Madrid es mostra totalment contrari a la proposta d'Ana Botella i cita fonts per reafirmar el seu discurs.

La periodista Nativel Preciado, en la mateixa línia, considera *“inútil”* tractar de *“limitar les llibertats”* a la ciutadania. *“Ni el propi Partit Popular està d'acord en la proposta d'Ana Botella”* defén. També el polític i cap de llista de Podemos, Pablo Iglesias, qui afirma que *“el govern no escolta a la població”*. Per contra, Alfonso Rojo i José Luis Roig afirmen que *“a Madrid hi ha 3 manifestacions al dia de mitjana segons la policia”*. i que *“no es tracta de limitar llibertats, sinó de racionalitzar les manifestacions”*. En aquest sentit, el periodista considera que *“s'han de prendre mesures”* al respecte. Els quatre es limiten a valorar personalment la proposta de l'alcaldesa, només Rojo inclou una dada sobre el nombre de protestes que es desenvolupen a Madrid.

4.2.6) Immigració (decisió d'Alemanya de restringir la circulació de treballadors) (Programa 2; Duració 28' 58'')

L'antropòleg Javier Aroca considera que aquesta proposta alemanya "vulnera els tractats de la Unió Europea". *"Ens trobem prop de les eleccions europees i aquestes propostes populistes venen"*, recalca el tertulià. A més, afegeix que aquestes mesures les adopta *"la dreta amb la complicitat d'una part de l'esquerra"*, referint-se als partits social-demòcrates. En aquestes declaracions, el tertulià s'exclou d'aquest grup social d'esquerra, ja que no es mostra favorable d'aplicar mesures que vulneren la lliure circulació de treballadors entre els països membres.

En el mateix sentit, el periodista José Luis Roig, considera que *"Alemanya, als treballadors del sud d'Europa, ens mira amb menyspreu"*. I afegeix, *"pensen que no treballem bé"*. Amb aquestes declaracions, Roig mostra la pertinença al grup social (treballadors europeus del sud) utilitzant la primera persona per a incloure's en el col·lectiu. El periodista no considera apropiada la proposta de Merkel.

Per altra banda, el diputat del PSOE Antonio Miguel Carmona, considera que amb aquestes polítiques *"l'extrema dreta puja"* i cita una notícia del diari Levante, on expliquen que grups feixistes reparteixen aliments a ciutadans amb la condició que siguin únicament de nacionalitat espanyola. *"Mesures com aquestes són un caldo de cultiu per a la xenofòbia"*. El dirigent socialista considera negativa la proposta del govern alemany.

Encara així, el periodista Alfonso Rojo intervé en la conversa i replica al diputat que la mesura *"està impulsada pel sector sindical, per sindicats de classe"*. Considerarem aquesta opinió de caràcter neutre, perquè no respon al debat plantejat.

El periodista Carmelo Encinas introdueix al debat dues dades importants: *"el 80% del Producte Interior Brut d'Alemanya correspon a les exportacions i el 63% d'aquest va a la Unió Europea"*. En aquest sentit, Encinas pensa que *"el lliure comerç i la circulació de treballadors"* ajuda al país. Dirigint-se a Francisco Marhuenda respon a provocacions: *"Marhuenda no em mires així, ja sé que a tu t'importa tot un pebrot"*. El pas a la desqualificació torna al programa en un

enfrontament entre ambdós periodistes. *“Tens l’arrogància d’eixa esquerra insuportable que no ha fet res mai en la vida”*, respon el director de La Razón. Considerarem oposades les opinions dels periodistes.

Eduardo Inda, en canvi, es mostra favorable a la mesura alemanya ja que pensa *“que l’Estat del Benestar té els seus límits i no hi cap tot el món”*. Elisa Beni, per la seua banda, considera negativa la mesura i afegeix que *“no és un tema ideològic, sinó d’humanitat”*.

4.2.7 Esperanza Aguirre: polèmica per l’acció que protagonitzà amb els agents de tràfic parant el cotxe a Gran Via per traure diners (Programa 3; Duració 34’ 52’’)

En aquest llarg debat, hem considerat oportú destacar les següents intervencions. En aquest episodi de la vida privada d’un polític totes les declaracions han sigut de caràcter valoratiu.

El periodista del diari El Mundo, Eduardo Inda, opina que *“Esperanza Aguirre s’ha equivocat, en un incident desagradable i desafortunat”*, però que es tracta *“d’una simple anècdota que no cal donar més voltes”*. Inda, considera que l’expresidenta ja ha demanat *“suficients disculpes”* com per seguir comentant el succés. Considerarem la seues declaracions de caràcter neutre, ja que no opina que calguen sancions dures contra l’ex-líder del Partit Popular madrileny.

Per contra, el diputat del partit socialista, Antonio Miguel Carmona, considera *“inacceptable”* el comportament d’Aguirre. *“Si a qualsevol de nosaltres ens hagueren enxampat fent això voríem les greus conseqüències”*, defensa el polític. En la mateixa direcció intervé l’antropòleg Javier Aroca: *“aquesta senyora es creu superior a la resta de ciutadans”*. Aquestes declaracions es mostren contràries a l’actitud d’Esperanza Aguirre i presenten l’expresidenta com a persona aliena a l’estatus social de la població.

L’única intervenció que presenta dades és la del periodista Antonio Martin Beaumont, citant aspectes de la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid que es pronuncia sobre el fet. Al parer de Beaumont, han hagut *“dues*

actuacions desafortunades en aquest episodi”: Esperanza Aguirre i els agents de mobilitat. Una per *“cometre una infracció de tràfic”* i els altres per *“excedir-se de competències”*. La posició del periodista és de caràcter neutre, perquè no recolza cap versió de l’esdeveniment.

4.2.8 Monarquia: aforament dels prínceps d’Astúries per part del Ministeri de Justícia (Programa 3; Duració 6’ 29’’)

Al periodista del diari El Mundo, Eduardo Inda, *“no li agraden”* els aforaments en general, però considera que *“si els diputats estan aforats, els prínceps de la corona també ho han d’estar”*. És a dir, es mostra favorable a la decisió del ministre Alberto Ruiz-Gallardón. En el mateix sentit, Carmen Enríquez afirma que *“no és lògic que a Espanya hi han 10.000 aforats -aproximadament- i els prínceps no ho estiguen”*, introduint dades al debat.

Per contra, Elisa Beni creu que l’actuació del ministeri pretén *“salvar a la monarquia de les investigacions judicials”*, mostrant-se negativa a la decisió de Gallardón. També per a Antonio Miguel Carmona, que reconeix que *“és una persona aforada”* (ja que treballa com a diputat a l’Assemblea de Madrid) però, *“com a republicà convençut, no vol cap privilegi per a ningú; ni per als polítics, ni per a la corona”*. Aleshores renega de pertanyer a un grup social concret, en aquest cap persones espanyoles aforades.

4.2.9 Justícia: reforma del ministre Ruiz-Gallardón que canvia el nombre de magistrats en la investigació de casos d’alta importància pública i que prohibeix als jutges valorar casos oberts o pendents de resolució (Programa 3; Duració 9’ 12’’)

En aquest tema els quatre tertulians participants (Beni, Rojo, Marhuenda i Aroca) es limiten a respondre si els sembla bé o no la reforma del ministre. Només el periodista Alfonso Rojo hi incorpora algunes dades al debat, eximplificant la lentitud de la jutícia espanyola amb el Cas Gürtel. *“A dia d’avui, el Cas Gürtel porta investigant-se cinc anys, dos mesos i dues setmanes”*. Considera la reforma insuficient, però encertada.

5. Conclusions i discussió

Després d'haver realitzat l'anàlisi del tractament temàtic de la tertúlia, així com desglossat els discursos dels participants, ens disposem a enumerar les conclusions obtingudes en aquest treball. Les enumarem una rere l'altra, responent als plantejaments de la hipòtesi. Per últim plantejarem la discussió de l'assumpte:

C.1 Els temes tractats en els programes són de pura actualitat mediàtica, és a dir, fets noticiosos ocorreguts durant les setmanes en que s'emeteren aquestos programes. Cap tema dels tractats se'n surt del tradicional esquema de selecció informativa (d'agenda) que utilitzen els noticiaris televisius. De fet, el programa inclou, molt a sovint, imatges dels noticiaris de la pròpia cadena de televisió per complementar les exposicions i per contextualitzar els temes abans de procedir al debat.

C.2 No s'observa banalització temàtica en la selecció del programa, encara que sí un enfocament sensacionalista dels continguts. El cas més exemplificant és el de les protestes: el debat no es centra en el contingut polític de les mobilitzacions, sinó en els puntuals accidents que algunes persones realitzen en la marxa. Per aquesta raó el contingut noticiós de la informació queda en segon lloc i pren protagonisme la part més morbosa del succés.

C.3 Contràriament al plantejat a la hipòtesi inicial, els temes amb més pes dins del programa han sigut els referents a les protestes i manifestacions ciutadanes, amb una quota del 45,27% del total. Tot seguit sí que hi trobem l'actualitat socio-econòmica del país, amb un 27,85%.

C.4 Cada programa segueix una lògica independent, en quant a seccions i temàtiques, però de vegades tracta amb continuïtat algun assumpte de rellevància de les últimes setmanes. És a dir, hi han temes que segueixen debatent-se en programes posteriors. Aquest ha sigut el cas de les marxades del 22 de març, un fet que fou notícia un cap de setmana però que el programa ha analitzat durant tres programes consecutius.

C.5 Les estratègies del discurs que hem analitzat i que més vegades hem trobat en l'anàlisi són, per una banda, les desqualificacions personals, i per l'altra, la citació de dades numèriques per articular argumentacions. Encara així, moltes vegades no es citen les fonts d'on procedeixen les dades.

La defensa o crítica del tertulià respecte al grup social que pertany també està present en la majoria de debats. Encara així, l'apel·lació al públic no ha sigut un dels recursos més explotats pels col·laboradors del programa.

El periodista que més vegades ha introduït dades al debat ha sigut Eduardo Inda, en tres ocasions. Menys en un debat, ha hagut citacions de dades en totes les ocasions. Això demostra una preparació i documentació prèvia al debat per part dels tertulians.

Cal destacar que, alguns col·laboradors es limiten a valorar si els sembla positiva o negativament l'assumpte tractat i no aporten informació que s'ajuste als criteris de recerca, diguem que per l'espontaneïtat d'un debat d'aquestes característiques.

C.7 Hi ha una certa pluralitat en la taula de debat, amb posicions ben diferents entre els tertulians. Com venia plantejant-se a la hipòtesi del treball, trobem més matisos en el bloc conservador que en el progressista. Això es pot veure al comprovar que la posició del grup conservador mai ha sigut homogènia en cap dels quatre debats on han participat els huit tertulians. Per contra, la posició del grup progressista ha sigut homogènia en tres debats. Cal destacar que el tertulià que més vegades s'ha postulat de manera neutra ha sigut Eduardo Inda (en dues ocasions).

Per concloure, a l'àmbit de la discussió, cal destacar que, contràriament al que defensen alguns autors que hem citat al Marc Teòric (com León i Gómez), alguns mitjans de titularitat privada, estan apostant pel pluralisme en els seus models de tertúlia i no presenten postures uniformes en la majoria de temes. Per tant, és possible que els mitjans públics tinguin el deure de defensar la pluralitat, però no resta que alguns mitjans privats també tinguin present aquesta filosofia. Per altra banda, com diu Humanes, els continguts encaminen cap a l'espectacle, i això es fa patent en les intervencions dels participants, molt orientades a la

desqualificació personal i no professionalitzades.

La dificultat d'estudiar un espai d'opinió com la tertúlia resideix en l'espontaneïtat que la caracteritza. Com havíem avançat, la seua naturalesa espontània comporta que a la tertúlia hi haja, més que enfrontament dialèctic, una simple acumulació o juxtaposició d'opinions. En moltes de les intervencions del debat els tertulians dediquen els minuts a desprestigiar-se, enfrontar-se i desqualificar-se. Per aquesta raó, no s'hi introdueixen moltes estratègies del discurs que reforcen l'argument del col·laborador. Amb aquest format, les tertúlies caminen cap a l'horitzó de l'espectacularitat i del sensacionalisme, com defensen diversos autors, fet que allunya el programa de la seua raó de ser: formular-li una visió de la realitat a l'espectador perquè aquest prengue consciència de les seues idees i actue amb conseqüència.

6. Bibliografia:

BLUMLER, Jay G. (1999): "Political Communication Systems all Change". *European Journal of Communication*, 14 (2), pp. 241-9.

BERROCAL, Salomé (2005): "La información política en televisión ¿apatía o interés entre los telespectadores?". *Comunicar: Revista científica iberoamericana de comunicación y educación*, 25 (2).

BONETE PERALES, Enrique (1995): "Éticas de la información y deontologías del periodismo". Madrid: Tecnos.

CASERO-RIPOLLÉS, Andreu i MARZAL FELICI, Javier (2011): "Periodismo en televisión. Nuevos horizontes, nuevas tendencias". Sevilla, Salamanca i Zamora: Comunicación Social.

FAIRCLOUGH, Norman (1992): "Discourse and social change". Polity Press

GOMIS SANAHUJA, Llorenç (1989): "Teoria dels gèneres periodístics". Barcelona, Generalitat de Catalunya: Centre d'Investigació de la Comunicació

GUTIÉRREZ LOZANO, Juan Francisco (2005): "La presencia del debate en televisión y su utilidad en la calidad de las programaciones", en *Comunicar: revista científica iberoamericana de comunicación y educación*, no. 25. Huelva

HUMANES, Maria Luisa (2006): "La anarquía periodística, por qué la llaman información cuando quieren decir...", en Ortega F. (eds): *Periodismo sin información*. Madrid: Tecnos.

HUMANES, Maria Luisa, MONTERO SÁNCHEZ, María Dolores, MOLINA DE

DIOS, Ramón i LÓPEZ-BERINI, Alfredo (2013): “Pluralismo y paralelismo político en la información televisiva en España”, en Revista Latina de Comunicación Social, no. 68.

ÍÑIGUEZ, Lupicino (2006): “Análisis del Discurso. Manual para las ciencias sociales”. Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya

LEÓN GROS, Teodoro i GÓMEZ CALDERÓN, Bernardo J (2011): “La tertulia en España: medios públicos, última frontera de la pluralidad”, en Estudios sobre el mensaje periodístico, no 17. Madrid, Publicaciones Universidad Complutense de Madrid, pp. 67-80.

LIVINGSTONE, Sonia i LUNT, Peter (1994): “Talk on Television: Audience Participation and Public Debate”. London: Routledge.

MARÍN LLADÓ, Carles (2012): “La pérdida de objetividad en las noticias de los programas de infoentretenimiento en televisión”, en adComunica: revista científica de tendencias e innovación en comunicación, no 5. Castelló, Publicacions de la Universitat Jaume I, pp. 81-98.

MARTÍNEZ-COSTA PÉREZ, María del Pilar i HERRERA DAMAS, Susana (2007): “Radiografía del prime time informativo en la radio española”, en Comunicación, no 5. Sevilla, Departamento de Comunicación Audiovisual y Publicidad y Literatura de la Universidad de Sevilla, pp. 405-414.

ORTELLS BADENES, Sara (2012): “Infoentretenimiento y periodismo político en televisión”, en Casero-Ripollés, A. (ed.) Periodismo político en España: concepciones, tensiones y elecciones. Tenerife: Cuadernos Artesanos Latina.

SÁNCHEZ ARANDA, José Javier (2005): “Análisis de contenido cuantitativo de medios”, en BERGANZA CONDE, María Rosa y RUIZ SAN ROMÁN, José Antonio (coords.): Investigar en Comunicación. Madrid, McGraw Hill, pp. 207-228.

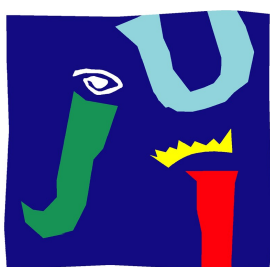
SANTAMARÍA, Luisa (1992): “Las tertulias radiofónicas y televisivas, manifestaciones atípicas del periodismo de opinión”, en Periodística no. 5. Barcelona, Societat Catalana de Comunicació, pp. 129-134.

VAN DIJK, Teun A. (2005): “Ideología y análisis del discurso”, en Revista Internacional de Filosofía Iberoamericana y Teoría Social, no. 29. Maracaibo (Venezuela): Estudio

Treball de Final de Grau

**ELS NOUS FORMATS DE TERTÚLIES TELEVISIVES:
EL CAS DE «LA SEXTA NOCHE»**

CURS 2013/2014

**UNIVERSITAT
JAUME I**

GRAU EN PERIODISME

AUTOR: ENRIC SENDRA I DURO

DNI: 20900305-K

CORREU ELECTRÒNIC: enric.basset@gmail.com

TUTOR: ANDREU CASERO RIPOLLÉS

DATA D'ENTREGA: 23 DE MAIG DE 2014

RESUM EXECUTIU EN ANGLÉS

Enric Sendra i Duro

Television is now the main channel for people to be informed. In this way, more and more programmes of the mass media deal with social issues because of some factors caused by the economic and social context. Even though the news programmes are the main conductors of information, people's opinion have taken an ever more prominent role on television. Talk shows have become established as programmes of public debate in the programming of the main channels, where people debate and make speeches that penetrate the thinking of citizens. They propose the topical issues in a light way with a great weight of talk show guests. Also they are presented with a model different from the traditional journalistic model as they embrace new trends of infotainment. These talk shows are included in the magazine nature programmes, which include interviews and live broadcasts. As mentioned, the topics usually discussed are social issues. Nevertheless, they also include gutter and trivial issues which are different from classic journalism.

"La Sexta Noche" is a programme that is betting on this structure of discussion. It is showed by the channel "La Sexta" in primetime at the weekend. This programme proposes a debate with political scientists, journalists and politicians to discuss news.

In this work, we have analyzed three episodes of the programme proposed by studying the use of the leading matters and breaking down the speeches of the commentators. On the one hand, this analysis examines whether the matters of the programme are only related to the moment whether, on the contrary, other factors intervene. On the other hand, it studies the speeches of commentators to see what discursive strategies are used and their position on the debate. Therefore, we will see if there is any diversity in the panel discussion or, conversely, the position among the members is similar.

The hypothesis defended is the following:

H1. The topics discussed in the programme are strictly leading matters, but other issues, more tendentiousness and with banal information whose criterion keeps away from the traditional journalism, are included.

H2. Each programme follows an independent method with special themes for the day. However, economic issues predominate in such areas.

H3. The use of data and the quotation of sources to articulate the discourse of commentators is almost nonexistent. Disqualification and personal accusations predominate among the members and so they show the social group they belong.

H4. There is some diversity in the table where takes place the debate, with very different positions among commentators but with more significant nuances in the Conservative block rather than in the Progressist one.

To perform the analysis we have combined a mixed methodological analysis, that is, a quantitative content analysis and a qualitative discourse analysis. In content analysis, we have studied the matters discussed in the chapters and we have structured them in order of importance according to the time spent in the programme. Then, we have grouped these topics in three thematic issues (politics, socio-economic and citizen protests) to see which issues are more important. On the other hand, we have studied the commentators interventions in each subject (agree, disagree and neutral stance) in the discourse analysis. In the study of the interventions, we have concentrated on finding different discursive strategies: appeal to the public, personal assessment, display of belonging to any social group, disqualification and citation data.

As for results, the sample indicates that issues related to citizen protests and demonstrations have much more importance in the programme. It is evident when we analyze all the time reserved in several chapters to a specific event: the march of March 22, a citizen protest against the cuts in Madrid. In the second place, we find issues related to the socio-economic sphere. Lastly, the general policy issues related to political parties, unions, laws and state administrations.

Moreover, the speeches of the participants show an evident plurality of point of views in all subjects. Nuances are emerged among commentators pointing to a plurality of opinions represented in both the Progressive and the Conservative side. Although if we talk about ideologies, there are more nuances in the Conservative block, which postulates an opinion rarely uniform in all members. However, the Progressive block agree in many issues.

The commentators use almost all the discursive strategies that we have tried to find, but they rarely intercede. The personal attacks are a resource exploited by collaborators, creating a field of confrontation between them. Even so, other strategies such as appeals to the public rarely occurs in the programme. We have to stand out that some participants do provide data

to the debate, but as they don't quote the sources it undermines the credibility of the figures. Also, many times the commentators display they are members of another social group, mainly ideologies and social classes, to adopt a different attitude.

In conclusion, we can say that the selection criteria of the programme is subject to pure leading matters, as there is not other external criteria because they are deeply linked to the news programmes of the channel. Therefore, we don't see any banal selection but a sensationalist approach of the content. Contrary to that proposed in the hypothesis, citation data has a significant weight in the debate, but sometimes commentators doesn't quote the sources consulted. Even so, personal insults dominate the programme.

Each programme follows a independent structure in terms of sections and issues, but sometimes some of them are discussed in other episodes. This is the case of the march of March 22.

In view of these results, we can say that an exchange of ideas and points of view do not take place in television talk shows. Rather than that, the debate is guided to a sensationalism extent. According to this premise, these programmes continue gaining audience, but never because of the members interventions quality.